Број 103. У Новом Саду, у понедељак 9. маја 1905. Година XL.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.
За остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне. а за стране земље годишње 6 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Женски шегрти.*)

У прошлом чланку смо изнели неке назоре о слушкињском покрету. Сад да видимо, како је у опште и постала та установа и да ли је нужна.

У држави старих народа — Грка и Римљана — зна се за слуге и слушкиње; ту установу познају и Јевреји, а било је тога врло много и у средњем веку па баш и у старој српској држави, само то нису биле плаћене радне снаге, то су били робови, невољници. Они су морали радити „господару“, он их је само хранио, а по ондашњим законима и моралу, он је био и господар и над њиховим животом. Могао их је продавати, поклањати, убити. Али: идеја слободе решила је и то робовско питање; велики капитал се међу тим побринуо да тим „ослобођеницима“ истргне из руку и оно мало што су имали и тако су упућени ти бескућници поново, да продају своју снагу, здравље и вољу ономе, који је богатији.

Међу нама Србима било је, нарочито међу сељацима, па и међу занатлијама и трговцима, да се дете „узме под своје“. Тако једно дете узимано је, отхрањено, постало је и чланом породице, а до скора није било ништа необично, да су наши Срби занатлије и трговци „призетили“ једног свог бившег шегрта и предали му своју радњу. На тај начин су очуване трговачке и занатлијске фирме међу Немцима кроз векове; али нигде нема редовног случаја, да је девојка ушла у кућу као слушкиња и постала у њој домаћицом. И где се тако шта догодило, онај који се тако ожењио исмеван је да је узео — слушкињетину!

И већ сама та околност, што се то тако сматра у т. зв. „интелигентном друштву“, говори против тога, да се силом, без нужде увлаче наше ратарске девојке у слушкиње.

У Србији сељак живи још патријархално, он има што му треба, закон му гарантује минимум у поседу, а његова жена, у колико мора да привређује, помаже њега у сељачком му послу. Рад је тачно опређен, један други допуњује. Мушки посао је, обично, ван куће, женски, обично у кући — али никад у киши и непогоди. Зато у Србији и најсиромашнији крај исхрањује свој живаљ, зато је у Србији тешко и наћи Србијанку служавку. И кад мора из куће неко да служи, служи мушки. Женскадија остаје код куће.

Међутим, појавила се нека бојазан, да ће се привредникови шегрти тако страшно просветити у страном свету, да ће им бити мале и ниске ратарске девојке, они ће тражити боље, просвећеније и жениће се — слушкињама и онда ће у селу бити уседелица.

Али, та бојазан је могла потећи само међу онима, који не познају прилике у нашег света.

Онај материјал, из кога се рекрутују данашњи привредникови шегрти, дају исте оне породице, које су давале до скора жандаре, финанце и лугаре.

И жандари и финанци, којима је чак отворена — по способности — и чиновничка каријера, нарочито по општинама, женили су се и жене се још увек из оног сталежа, одакле поникоше. А кад се сетимо, да имо, хвала Богу, још и сада живих граничарских официра, којима некад ни златна звезда а ни царски капут није сметао да се ожене лепом, здравом сељанком, заиста се нећемо морати бојати да ће бити уседелица међу ратарским девојкама. Јер још нигде на свету није било ни постало девојачко село!

У Србији постоји „Друштво за чување здрвља“. То друштво је узело да преустроји у здравственом и друштвеном погледу сељачки сталеж у Србији. Почевши од куће, пећи, хлеба, јела и одела, рада и реда у кући и т. д. То друштве мисли да уведе ту културу преко земљорадничких задруга, свештенства, учитеља и учитељица, трговаца и занатлија у народ; почетак је учињен и испао је преко очекивања.

Али код нас има варошана, који гледе да се отресу свог „паорског“ порекла, па кад би још једна ратарска девојка запала да се као слушкиња учи, реду и просвећује, примила би само погрешке, ни она не би хтела да буде више „паоркиња“, од својих би се отуђила, у ново друштво не би пристала, у најмлађој и најбујнијој младости би пропала, а можда би доспела и тамо, куд није ни сањала.

И сад се силом истиче питање, да ли је нуждан и потребан толики број слушкиња и толико колико их има.

Ако се добро сећамо писао је о томе (некад најславнији стручњак у политичкој економији) Лоренц Штајн. И он је доказивао, да жена, образована као кућаница исто толико вреди у домаћем газдинству, колико човек и она својим радом у толико, у колико муж не мора све да плати и да јој држи слушкињу, приведи, да може по коју белу парицу оставити и за црне дане. У малом друштву поред свесне и добро образоване жене, није нужна слушкиња. Јер и скувати па мало и опрати, једно па и двоје деце намирити — то може здрава жена.

Оснивају се и радничке школе и ниједна господска девојка се није покајала што је научила шити. Али учити децу још из малена да не раде, учити их на туђу послугу, то не води добру а радећи за туђу, често и размажену децу, неће се ни једна девојка просветити!

Наше образованије женске — нарочито учитељице — а где има земљорадничких и женских добротворних задруга, могле би узети ту практичну страну просвете у своје руке. Тамо, где се не зна, поучити помало у кувању, мешњи хлеба итд. Па ако је (и тамо где је) то нужно, заиста ће кренути све на боље.

Јер не треба сметати с ума, да је то питање врло замашно, да се баш у најновије доба сви социјолози и државници баве тим, да деца и женске особе буду што мање упућене на зараду, а нарочито, да се створи што више бракова, да људи више привређују, па баш за то, где није наступила тако журна економска потреба, не треба срљати без нужде у — маглу.

Узмимо само статистику великих градова, узмимо (колико је похватано!) статистику ванбрачне деце, узмимо статистику срамне трговине са девојкама и у часу ћемо добити слику ужасну: више их је морално пало, него што је остало у прво-

*) Види бр. 100. (вечерњи) „Заставе“.

ПОДЛИСТАК.

РОМАН ДВА САЛАША

— од Миксата Калмана. —

Бога ми, сирома Ђорђе је пропао. Ено га где лежи у бунди под настрешницом, већ је пола у гробу. На бледом лицу округле црвене пеге. Побледео је као жута ружа.

Рђав је то знак, — веле жене што га негује, које су у оваком случају пуне говора и савета. Ето видиш Клетве и срдња очина прирасла је за децу. Љубав ће бити узрок, ако умре... Али каква велика радост ипак би му тек помогла.

И стари пастир је тако мислио.

— Слушај ме, Ђорђе, нешто сам намислио... Учинићу ти по вољи. Не марим, учинићу. Понизићу се пред пастиром стада црнога салаша. Јесам ли могао знати, да тако јако волиш Боришку? За дете сам те држао, нисам ни приметио... нисам хтео разумети. Но, али сада више не жали, нећу се више противити, запросићу је.

На пребледелом лицу младића указа се осмех слаб, нежан. Главу подиже, и подбочи се немарно на стару изношену бунду. Ал и та је једном нова била — цвећем ишарана....

— Још данас. Јели још данас, слатки оче?

— Чим стадо на пољану истерам, дотле ћу их поверити пастирчету, док ја тркнем до црног салаша.

Болесник баци поглед пун захвалности на старог и сањалачки га запита:

— Када ће те доћи натраг, драги оче?

— Око заласка сунца... нешто раније нег иначе.

Тешко ће бити дочекати! — уздахне дечко — Али нешто вас молим, има у Боришкиног оца четири звонцета.... познајем им звук,... ако сте срећно свршили посао, ако ми даду девојку замолите звонцад, завежите их на врат четири воћкоша да их ја из далека могу чути.

— Тако ће и бити, рано моја.

— Од звука тих звонцади, осећам, оздравићу.

— Чућеш их, драго дете.

И пастир оде. Отишао је код оног немилосног човека, са којим је у вечитом непријатељству. Али зашто су управо и непријатељи? Ех, лудорија, узрок је заједничка ливада; два пастира грабе једно испред другог хасну и добру пашу, из овога се тада изроди мржња, из мржње свађа, из свађе презрење.

Око подне је закуцао на прозор црнога салаша.

— Чујеш ли, ти матора лоло, Марко! Ја сам ту, пастир црвеног салаша, ја, Митар. Дошао сам по један цветак.

— Но па оди унутра, кад си већ ту!

— Хоћеш ми дати твоју кћер? Шта?

— Ходи прво унутра да ти видим црте лица.

— Луд си! Не иштем је себи. Нег за мог сина?

— Па зар није умро?

— Па није ни болестан, само је нешто слаб.

— Кажу да је добио сушицу.

— Кажу! Промрмља кроз зубе Димитрије.

— А јуче је ту неко причао да већ издише.

Пастир црвеног стада насмејао се али богме силом.

— Глупава сплетка! Хоћеш дати девојку или не?

— Нећу ти дати, до год ти не видим лице, ти — ти охоло псето!

— Нећу ти изићи. Ја се нећу први понизити.

— Но па онда ћу те овде причекати.

Сео је на један камен у дворишту, и слушао је шта шапће лишће са дуда, шта зује вредне пчелице, при ношењу свог златног ткања... и гледао је божије створове како миле и излећу на сунце да се сунчају.

Ипак је леп овај свет, у пролеће. Како се смеје, како се радује и сама природа. Сваком животу је пролеће почетак. Само он један пропада — вене.

битној својој моралној висини, а да ни не тражимо оне случајеве, који су се уздигли!

При свем обећању и прописима, који вежу „послодавца“, има таки један ужасно право: у по погодбе да истера „због одговарања“, „због непослушности“ итд. на улицу; законски пропис о здравом ноћишту, нарочито о уплати у болнице за слуге и слушкиње не одржава се, па чак и многи „послодавац“ ни не зна за ту своју законску обвезу и сад, довести дете из слободне природе, са родитељског огњишта и гурнути га као гуску у маглу — то би био најтежи, вапијући грех!

Пустимо, ко устражи, подајмо му за раде, а слушкињском зарадом нека се богате, који су се и до сада богатили!

Ако нам је пошао за руком покрет са шегртима, нека нас то не заноси, јер нам се може догодити као и оном, што му рекоше да обзине руду а он је хтео да прогута кола!

Србин

Нови Сад, 9. маја.

Криза у Угарској. Барон Бурјан нагласио је коалицији, да она може, ако хоће, да састави кабинет. Али док се питање о образовању нове владе реши, изгледа, да ће требати још доста времена, јер, као што изгледа, влада велико неповерење између оних чинилаца, који треба да се споразумеју па да може доћи до састава нове владе.

Здружена опозиција, која зазире и од бечких и пештанских владиних кругова, па чак и од Банфија, у свакој понуди, у сваком предлогу, који јој се учини гледа неку замку.

Листови здружене опозиције, а особито листови, који стоје близу Кошуту, наглашавају непрекидно, да ће се криза само тако успешно и трајно моћи решити, ако владар попусти у војеним питањима. — „Мађарорсаг“ наглашава, да је захтев мађарских здружених странака сведен на најмању меру, и ако краљ неће да усвоји програм здружене опозиције, да како би усвојио програм, када би чисти Кошутовци дошли на владу.

*

„Мађарорсаг“ говорећи о Бурјановој мисији вели, да многи проносе гласове, да је Бурјан донео час ове час оне уступке. На то довезује тај лист, да ово не одговара истини и да је криза још далеко од решења. Него опозиција треба да је приправна, да ће опет са каквим привременим решењем кризе изаћи на среду, а бечки кругови да ће попустити тамо на јесен, када им неопходно буде потребан буџет.

Решење саборског одбора у ствари Меленачке црквене општине.

(Свршетак).

Из свих ових узрока морали се црквена скупштина и црквени одбор српске православне црквене општине меленачке као крајње немарни и за управу црквене општине неспособни распустити а обзиром на велик број учињених незаконитости и неуредности казнити и казном наведеном у диспозитивном делу, а најпосле као кривци осудити и на сношење истражних трошкова.

Ad 3) Уништење избора дра Љубомира Павловића за лечника на купатилу „Русанди“ потврђује се са разлога у наладнутој одлуци наведених, али се др. Љуба Павловић морао још нарочито казнити казном у диспозитивном делу све одлуке наведеном, да би се тиме одстранило његово даље мешање и утецање у рад црквене општине меленачке пошто се истрагом испоставило, да је др. Павловић управо главни кривац передима у истој црквеној општини, јер уместо да је, као повереник епархијске власти, спречио саветом, да црквена скупштина доноси незаконите одлуке или бар о овима епархијску власт известио, он је управо сам наводио и скупштину и одбор на таква дела.

Нарочито пак терети дра Љубомира Павловића, што је начинио такав статут за купатило „Русанду“, по којем цела куртакса припада лечнику и ако је знао, или бар као лечник требао знати да се ово и самим земаљским законима противи. Даљи пак поступак са овим статутом доказује, да је др. Павловић ради личне користи ишао да заведе и црквену скупштину и саму епархијску власт.

Јер док су с једне стране председник и потпредседник и други испитани сведоци доказали, да **овакав** статут у скупштини није никад донесен, дотле је с друге стране тај статут као од црквене скупштине донесен, епархијској власти на потврду поднесен и од ове одобрен.

И при свем том деловођа црквене општине када је статут од епархијске власти већ одобрен, у седници црквеног одбора од 1. (14.) јуна 1904. године извештава одбор да епархијска власт статут није одобрила! — што се само тако може протумачити, да деловођа и др. Љ. Павловић нису смели овај статут одбору и седници показати, јер су знали, да исти у погледу куртаксе садржи друге одредбе, него што је скупштина донела! Да је пак о свему овом знао и др. Љубомир Павловић, доказ је овопредметан исказ деловође Барјактаровића, а и иначе јасно је, да је као повереник а и члан епархијске власти о свему знати морао.

На даље терети дра Павловића то, што је црквену скупштину меленачку навео на отворену ренитенцију против претпостављене јој власти, тиме што је у наточ овдашњој одлуци С. О. 6677. и 6678/1778. ex 1903., којом је изречено, да се лечник за купатило може бирати само на три године, тражио од скупштине, као што и сам признаје, да га доживотно бира, што је ова у својој седници од 27. априла (10. маја) 1904. и учинила; терети даље дра Љ. Павловића и онај поступак, што је без формалног одобрења скупштинског или одборског узео уз свој стан и „салон“ који је одређен за издавање гостима, као и неке друге просторије и тиме оштетио општинску благајну; даље што без одобрења и овлаштења црквене скупштине, општинским новцем дражбовао и купио за општину кућу број 1600. у Меленци.

Ad 4) и 5) Остала у погледу Ст. Барјактаровића и друга учињена расположења темеље се на већ наведеним разлозима, као и на разлозима нападнуте одлуке епархијског административног одбора темишварског.

Одлуку ову уз повратак свих списа доставити даљег сходног поступања ради епархијском административном одбору темишварском па о истој и г. г. дра Мишу Михајловића и дра Жарка Миладиновића, и књиговодство и благајницу српских народно-црквених фондова и заклада известити.

Из седнице српског православног народно-црквеног саборског одбора, држане у Карловцима 12. (25.) марта 1905. године.

Др. Лаза Секулић,
народно-црквени тајник.

Руско-јапански рат.

И ако из Манџурије стижу гласови, да тамо ускоро предстоји велика битка, па се чак износи и распоред руске и јапанске војске, ипак бар за сада нема тамо јачих окршаја, сем тога, што се Јапанци својим предњим оделењима приближују руским одредима војске, али су Руси ове јапанске извиднице разјурили

О флоти Рождественсковој не говори се много и тешко је рећи, где се она сада налази. Пошто Того не сме да изађе са својом флотом на сусрет руској флоти, држе, да ако је Рождественском циљ да за сада оде у Владивосток, он ће своју намеру постићи Распрострте вести о томе, да је Рождественски на умору, побили су извештаји из Русије.

Извесно је, да су Јапанци напустили своју намеру да нападну Владивосток. Томе су два главна узрока. Први је што су се Руси у северној Кореји добро спремили да сачекају јапанску сувоземну војску. Други главни узрок што Јапанци напуштају ту своју жељу је тај, што Јапанци јако страхују од Рождественскове флоте. Јер ако се Того сукоби са Рождественским и Руси униште јапанску флоту, онда су Јапанци у Кореји и Манџурији одсечени од отаџбине, нити им више може стизати храна, одело и муниција, и та је цела јапанска војска онда изложена на милост и немилост Руса

За Јапан се може рећи, да је у врло критичном положају.

Из Манџурије и Кореје.

„Дејли Телеграфу“ јављају из Токија, да су јапанска предња оделења левог крила напала руску војску 20 миља североисточно од Кинкијатуна и Хсијатусе (северозападно од Тјелина). Овим је руска и јапанска војска дошла у ближи додир. Руси су Јапанце одбили.

У североисточној Кореји крећу се Руси од места Ново-Кијевскоје. Руси свугде подижу утврђења и барак и нагомилали су у северној Кореји грдну количину хране и осталог ратног прибора

„Тајмсу“ јављају из Токија: Према вестима из Манџурије предстоји тамо велика битка. Руси су заузели јаку утврђену позицу у од Јокохинга до Хејдосијена. Јапанци марширају у три оделења према руској војсци. Овако гласи тај извештај

Узрујано скочи, оде поново ка прозору и залупа на њега.

— Па добро де!.. ући ћу код тебе! Притисне кључаницу и уђе.

Пастир црнога салаша оштро му је у лице гледао. Боме на све стране су бразде времена лице ишаране са којих се јасно могла читати забринутост и стање оних код куће. На том лицу није било више црта гордости; пастир црвеног стада био је сломљен — утучен.

— Па добро, но! — рече пастир црнога стада. — Даћу му девојку. Нек је Бог с' њоме.... нек је ваша. И она ће пристати.

— Како знаш?

— Видео сам њено лице и данас и јуче. Хајдмо у башту — па да видиш и сам!

Отишли су у врт али Боришке није било тамо. Отац је викну али предео не даде одговора, само вали реке Иполља одговарали су у овој мртвој тишини.

— По свој прилици отишла је према Ипољу цвеће брати... ево јој трагови у песку.

Ишли су према зеленилу. Иза цигљане из јури један повећи зец, потрча према њима, а за тим, као да им хотимично хтеде пут пресећи — одјури детељини удовице Гагове.

— Рђав знак! — рече пастир црвенога стада.

— Гле-гле, марама Боришкина! Зацело је заспала у ладу џбуна.

Али Боришка није била тамо, само њена марама сигурно је на трње запела. — Ипак је необично што је тамо остави!

Сад су већ стигли обали пастири. При савијутку спуштања као да су два огромна турчинка расцветала се из бујне зелене траве, тако се нешто из далека руменило.

Отишли су тамо. Боришкине црвене кармин чизме су биле....

Отац упрепашћено запита:

— Зашто је свукла чизме? Ваљда су јој ногу тиштале, или ваљда...

Стари Димитрије доврши тужне мисли.

— Или пак нехтеде понети собом тамо... тамо, куда је отишла...

Пастир црнога стада обори своју главу и несмеде упитати, — куда. Ћутећи, задубљени, тужно су гледали у воду. Несташни Ипољ се није о њима бринуо, весело је и даље таласао се... и ништа није избрбљао.

Ваљда је сирота, тужна, лепота девојка знала, зашто је свукла црвене чизме. Нису јој биле нужне, анђели и тако босоноги иду.....

— — — — — — — — — — — — —

На прстима иду чељади црвеног салаша. Ђорђу је позлило, унутра у соби лежи и ослушкива: «Боже, хоће ли доћи — иде ли стадо.

Узалуд му тумаче жене, да још није ноћ, сваки час му морају прозор отворити, да се увери сам, да сунце богато баца још увек своје злаћане зраке на све стране.

— Ох, ала лагано пролази време, идите видите, диже ли се прашина — идели свилоруно стадо?

— Ох, чујем им звук... чујем звонцад... шапуће, — чујем, — чујем...

Руменило блаженства прели се по бледом лицу, али у брзо стеже исто модрина и лункост блаженства нестаде

.... Звук звонцади чује се све ближе и ближе. Чује се већ и топот оваца. И четир златоруна овна весело скачу испред стада...

Заклопљене очи виде, још једном их отвори, али то је већ бела слепоћа; још једном хтеде удисати свеж мирисан ваздух, али то већ беше ропац.

— — — — — — — — — — — — —

Ноћ је дошла, тужно звони само једно звонце. А на четир воћкоша нема звонцета.

— Само кад си једном стигао, стари Димитрије!

Без воље баци доле кабаницу.

— Дошао сам, али звук звонцади нејавља да се, од њиног гласа, моје чедо излечи.

— Хајде само унутра! Чуо је он њихов глас још у подне и излечио се!

С мађар. превела **Мара Кретоношић.**

из Токија, а из Шангхаја јављају „Дељи Телеграфу“, да је руска војска подељена у три одељка. Западни одељак је код Фенгхуа, северни одељак код Чанчуна (северно од Тјелина) а источни одељак код Јехијахена (?). Држи се, да ће борбе отпочети, пре но што наступи доба великих киша.

Нови руски превозни бродови.

Из Либаве јављају: У присуству главног адмирала, великог кнеза Алексеја, јуче је у пристаништу Александра III-ег истакнута руска застава над новим руским превозним бродовима. Тих нових великих превозних бродова има једанаест и отпловиће за који дан у Кронштат, а оданде ће по свој прилици са четвртом руском флотом у Источну Азију.

Поплава у северној Кореји.

Берлинском „Локаланцајгеру“ јављају из Токија, да је у северној Кореји киша тако јака и дуготрајна била, да је скоро цела северна Кореја поплављена. Ово је Јапанцима као нека извина, што не могу бајаги са својом војском продирати према Владивостоку, да га са сува опседну.

ДОПИСИ.

Вршац, 5-ог маја. — *Пред избор проте.* — Пошто је епархијска конзиторија заказала избор окружног проте вршачког за среду 18. (31.) маја о. г. одржао је 26. априла о. г. одбор народне радикалне странке у Вршцу своју коференцију која је била врло добро посећена. И ако су неки хтели изазивањем да осујете успешан рад конференције, ипак им је труд био узалудан. *Конференција је скоро једногласно прогласила за кандидата радикалне странке г.* **Божидара Поповића,** пароха новосадског, о чему су извештени сви наши једномишљеници у месту и протопрезвирату.

Резултат конференције обрадовао је све праве пријатеље народне и даје нам наде, да ће народни кандидат за цело добити потребну већину. Вршчани ће умети да одрже свој добар глас као чврсти борци за народно право у аутономији. Истина је, да су се неки смутљивци упели из петиних жила, да међу радикалима посеју семе раздора, али им то неће у палити. Будна је народна свест, па ће се разни смутљивци само осрамотити. Који пак радикал може да се удружи са оним смутљивцима, који хоће да нас заведу, ти су се сами излучили из свога друштва.

Они око „Родољуба“ пропишташе као гуја у процепу, што је конференција радикалне странке истакла као свог кадидата поп-Божу Поповића, па у 18. броју свог шареног листа нададоше велику дреку и просуше торбу разних лажи. Обрадовала се ова црна чета, па као вели: сад је време, да поцепамо радикале и да се врати наше царство. Измишљају којешта и причају и оно што и сами не верују. Кад већ ништа друго не могу да употребе, а они препоручују народу, да бира проту само из ове дијецезе, кога познаје. Али то им не помаже, што паметни људи хоће таке глупости да слушају. На послетку и попа Божа је из наше дијецезе и сви га још добро знамо са његова поштена рада, док је као млад свештеник био у вршачкој дијецези.

„Родољуб“ прича, да су на тој конференцији активно учествовали само присташе поп-Божине. Није тако, него је у конференцију позвао одбор радикалне странке као што је и до сада тај одбор одлучивао о свима кандидацијама. Противници видевши да ће остати у мањини, хтели су да изазову метеж, а кад им то није пошло за руком, побегоше с мегдана, да им не би избројали гласове. Лаж је, што „Родољуб“ прича, да Јоца Ранчин није добио реч. На против он је говорио. Па ето и сам „Родољуб“ признаје, да јо Јоца Ранчин предлагао да се сазове конференција од 144 скупштинара. Па како је могао предлагати, кад није добио реч?! Ето и опет доказа, да „Родољуб“ износи лажи. Међутим Јоца Ранчин добио је и одговор на тај свој захтев, а на име да је одбор радикалне странке и до сада кандидовао, па да ће и од сада кандидовати. Ко је томе противан, тај није радикал.

„Родољуб“ не говори истину, кад тврди, да ми бираче застрашавамо. То нико не чини од нас, али они да. Зар нису поп-Малушеви кортеши поручивали појединим трговцима, да владика неће пазаривати код њих и т. д.

Не стоји ни то, што прича „Родољуб“ о поп-Сави Цвејићу. Није истина, да је пљувано за свештеним лицем, али је истина, да је поп-Сави речено *да му као кандидату нема места у конференцији.* Није му било места већ и за то, што није позват, а зна се, да онај, о чијој се личности говори и ради, не треба да је ту присутан. То зна сваки, па је то требао знати и поп-Сава. Разуме се, да су му довикнули, кад је хтео да говори, да му ту нема места, само као кандидату. Да није био кандидат, могао је остати и говорити. Ако је био у непријатној ситуацији, сам је крив.

Црној чети око „Родољуба“ пак поручујемо, да се не радује тако зјело, јер ће се уверити, да јој је труд био у залудан. И ако има неких, који су се мислили удружити са том црном четом, и ако се та црна чета топло заузима за поп-Малушева и брани поп Саву, ипак јој то ништа не помаже. Радикална странка ће већ умети да одбије тај нападај на своје јединство.

Вести из места и са стране.

Званично кортешовање.

Пишу нам из вршачког протопопијата: „Администратор вршачког протопрезвитерата, поп Јован Малушев, пошао је ових дана по општинама, да одржава испит из веронауке. Дакле ни пре ни после, него 14 дана пред избор проте. И дакако поп Јован то не чини нади кортешације! Блажен, који верује. Могао је поп Јован држати испите и почетком јунија по нов. кал. још је било времена. Али вара се, ако мисли, да ће му помоћи ова званична кортешација. Његов је језуитизам праведан. Народ остаје чврст и кличе: Живио поп-Божа! О хонетности овог поступка поп-Јовиног сваки нека суди!“

Забава с игранком.

Српска виша девојачка школа у Новом Саду приређује у суботу на дан св. цара Костантина и царице Јелене 21. маја (3. јуна) 1905. у просторијама гостионоце Карла Заплетала на паробродској станици забаву с игранком. Чист приход намењен је сиротим ученицама ове школе. За улазак се плаћа од особе 1 К. Војници, ђаци и деца плаћају 60 потура. Добровољни прилози примају се са захвалношћу, и пошто ученице неће позивати од куће до куће, моле се гг. прилагачи, да прилоге упућују управи ове школе или да их предаду о забави на благајници. Ученице с наставницима излазе у 4 сахата по подне, а почетак је концерту у 5 сахата по подне. Улазнице се могу добити у књижарници Милана Ивковића и на дан забаве на благајници. Први део: 1. Ветар, речи Змајовине, уз пратњу гласовира певају ученице српске више девојачке школе. 2. Продана Невеста од Ф. Сметане, свирају на гласовиру Олга Теодоровићева, ученица IV. разреда и Олга Давидовићева, ученица III. разреда. 3. Анђео српски, речи Змајовине, уз пратњу гласовира певају ученице. 4. Низ српских народних песмица, VI., уз пратњу гласовира певају ученице. 5. Смеса српских народних песама, II., за гласовир сложио Велимир Сперњак, свира на гласовиру Олга Дудварска, ученица IV. разреда. 6. Циганка, речи Змајовине, уз приказ Циганке и уз пратњу гласовира певају ученице. Песме прати на гласовиру Милица Јовановићева, ученица II. разреда српске више девојачке школе. 7. Из туђине, дечји позоришни приказ са живим сликама, у два дела. Лица: — Наста Стевчићка — Зора Грујићева. — Мила, Славка њене кћери Драгиња Бељанска и Јованка Тодоровићева. — Стевка Настићка — Тинка Стакићева. — Јованка, њена кћи — Зорка Васиљевићева. Прва жива слика: Јевросима, мајка Краљевића Марка; царица Милица и кћери, Вукосава и Мара; Косовка девојка; кнегиња Љубица; српска девојка. Друга жива слика: Мати с децом; мати и кћи; шваља и везиља; учитељица и забавиља; Српкиња. Други део: Игранка по утврђеном распореду. Пре концерта и на игранци свира музика 70. војничке пуковније петроварадинске.

Ново опорезовање великог поседника.

„Н. О.“ јавља: Досада су велики порезници у оним општинама, где су имали своје пустаре, а становали стално у Осеку, плаћали и општинску благајну највише тилико пореза, колико најбогатији сељак у тој општини. Та уредба темељила се је на препоставу, да су њихова земљишта — племићко добро, као што су доиста и била некад. Сад је управни одбор жупаније вироитичке (осечке) докинуо ту повластицу, па је установио, да сваки велики поседник за цео комплекс земљишта, уплати размерно у односној општини и порез. Колика ће то бити олакшица н. пр. само за опћину Тење, где има до 10 поседника, а сваки има преко 150 јутара земље. Не би било рђаво, да се на тај управни одбор угледају управни одбори и у другим жупанијама.

Исушење југоисточног Срема.

У Земуну одржана је седница управног одбора „задруге за исушење југоисточног Срема.“ Извештено је, да је насип дуж Саве од Бежаније до Бољеваца у дужини од 30 километара скоро цео готов и да је овогодишњу велику воду савску одбио. За насип је до сада издано подузетнику 650 хиљада 945 К, а треба још да се извади 42 хиљ. куб. метара. — Копање 28 канала израчунано је на 2. мил. 136 хиљ. куб. метара, а издато је по 31 новч. од куб. метра. Парна машина за црпљење воде из канала наручена је код прве брнске машинске фабрике као најбоље и најјефтиније, за 150. хиљ. к. Радови око исушења југоисточног Срема биће готови концем 1907 године. Сад стока пасе у пољу бежанијском, сурчинском, јаковачком, бољевачком и по оним потесима, који су до сад увек били под водом. Ове године је разорано до 4 хиљаде јутара ледине. Исушено земљиште вреди преко 30 милијона круна, а коштаће са свима радовима око $3^1/_2$ милијона.

Нова српска земљорадничка задруга.

Великобечкеречки кр. судбени сто као трговачки суд одобрио је под бр. 3815 К. 1905 правила „I. српске земљорадничке задруге у Турском Бечеју“.

Нови Сад, 9. маја.

Избор посланика (у 1 сат по подне). Избор је почео код обе комисије у 9 сати пре подне.

Код прве комисије у I. и II. четврти гласало је до 1 сата по подне: На грофа Телекија 468 гласова, на дра Мушицког 43.

У другој изборној комисији гласало је на дра Мушицког 340 гласова, на грофа Телекија 30 гласова.

У првој изборној комисији иде гласање брже, тамо су сви изгласали први пут и скоро ће се истаћи извршни сат.

У другој изборној комисији иде гласање лакше. Тамо има да гласа цела III. четврт, која је наша.

По досадањим изгледима може се победа врло лако окренути на нашу страну. Од Јарчана Немаца гласало је до сад на дра Мушицког **80** а на грофа Телекија 28.

Све зависи од тога која страна има јаче резерве.

„Брзојави Застави“.

Стигли 9. маја

Криза у Угарској.

Будимпешта. Андраши се примио да посредује између здружене опозиције и владара. У данашњој конференцији здружене опозиције ће Андраши изјавити, под којим ће се условима примити да састави владу. Барон Бурјан је јуче отпутовао у Беч да владару поднесе извештај о својој мисији. Говори се, да ће се у војсци уредити питање о војничким знацима а такођер да се више употребљује мађарски језик у пуковима (региментама), до извесних граница. И питање о грбовима у дипломатској служби коначно ће се решити.

Штрајк у Будимпешти.

Будимпешта. Тридесет хиљада радника изјавило је, да ће држати са гвожђарским радницима. Ове недеље ће и радници фабрике гаса тражити повишење надница, иначе штрајк и међу њима избити.

Реформе у Русији.

Петроград. Цар је установио сталан државни обранбени савет (брзојав нејасан. Пр. Ур „З“.) Капетан Кладо (?) отпуштен из службе.

Руско јапански рат.

Токијо. Јапански извештаји тврде, де су Руси субијени код Чингиа напо.

Сегон Званично је потврђено да нису виђене руске лађе од 14. маја у Дахинским водама.

Политички положај.

Беч. Јутрос се вратио Буријан из Будимпеште и у подне у $1^1/_2$ часа примљен је у аудијенцију од краља, и реферисао је о резултату његове мисије.

Будимпешта. Данас у 11 сати одржана је седница у посланичкој кући, даље седнице су одложене до идуће недеље, да се сачека резултат Андрашијеве мисије.

Процес велеиздаје.

Беч. Данас је почет претрес против четири Тршћана због велеиздаје и увреде Величанства, због нађене бомбе у згради „друштва гимнастике“ у Трсту у ком процесу је бечки суд делегиран. Претрес ће трајати десет дана.

Чаробни месец мај.

Када приспе месец мај, онда наступи оно време, о којем су песници из прошлих дана сањали и којем су бајна имена давали. Могуће, да је у пређашња времена месец мај блажио био, али му се млађи свет због променутог времена не радује, због тога је сада са свим изгубио пређашњу славу, којом су га песници за време наших предака обасипали. Сад било како му драго, тек месец мај је оно време, када се овбиљно размишља и саветује, од којег лековитог извора и од којег шумског и планинског предела треба да потражимо излечење телесним боловима, ојачање и опорављење тела од зимских непогода. И баш ово питање занима оне родитеље чији љубимац пати од какве болести, нарочито у престоници, где се многа болест угњездила и тражи своје жртве, који као шпецијална престоничка болест по мањим местима се ређе налази. У ред тих болести, које се поглавито на простору престонице шире и небројене жртве косе у првом реду спада рахитис и шкрофулозне болести. Недостатак свежег ваздуха и светлости, у чему нарочито они делови вароши оскудевају који су сиротињом насељени, који у збијеним и мрачним становима станују — ова болест лакше хвата корена. Па баш те болести и те најсиромашније жртве су као што се види понајвише одбачени без помоћи сами себи остављени, јер њихова средства им не дозвољавају да могу отићи у брдовите пределе да их дивна природа и свеж лековити ваздух окрепи те да отресу с врата несносну болест. Зацело да ови сиротани којима је срећа леђа окренула налазе се у позадини, али где је несрећа ту и срећа, има што вели пословица — има и за њих једно средство за спасавање. А то је са свог доброг својства познато и свуда цењено **Куфеково дечије брашно**. Један лечник о том брашну ово пише:

„Деца која пате од рахитиса и шкрофулозних болести која су у развијању тела и костију остала кржљава спрам остале нормалне деце налазе изврсну и снажну храну у Куфековом дечијем брашну, које потпомаже уједињење фосфора. Његова садржина соли изврсно дјелује на развијање костију и лако сварљива прилична садржина беланчевине такођер благотворно дјејствује на развијање дечије. Осим тога код такове деце обично је вечито неуредна столица која услед употребе **Куфековог дечијег брашна** постаје уредна".

Из овога се види како је Куфеково дечије брашно с меродавне стране врло повољно оцењено и као дечијој храни колика велика важност му се приписује. 326 1—1

Важно за младеж!

Ученице или ученике којима је изглед на добру сведочбу сумњив, вољан сам, да за чудо кратко време темељно обучим у двоструком књиговодству, а јамчим за њихов најбољи успех при испиту на бечким трговачким школама.

Проф. Ј. Моган
у Каменици
са станом код властелинског шумар.

456 2—4

ВРШАЋА МАШИНА.

Имадем на продају једну **стару вршаћу машину** са четир коњске снаге, коју ћу продати из слободне руке за 800 круна. Ко би желио купити нека обрати на

427 3—3 **Драгомира Михајловића**
Карловчић п. п. Шимановци.

ЛОКОМОБИЛА

са вршалицом
од 3—4 коњске снаге
целим припадајућим алатом
тражи се одмах Понуде слати на администрацију „Заставе под знаком С. Ј.

451 2—3

СРПСКА КРЕДИТНА ЗАДРУГА У БРОДУ н. с.

Позив
на IV. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
ЗАДРУГАРА

која ће се одржати у Броду н/С. у понедељак 16. (29) маја 1905. у 3 сата по подне у локалу Српске Кредитне Банке са овим

дневним редом:

1. Извештај управног одбора;
2. Извештај надзорног одбора;
3. Читање закључних рачуна за 1904. год и предлога за поделу добити;
4. Давање разрешнице управном и надзорном одбору;
5. Евентуални предлози.

Упозорују се задругари, да за пуноважно решење скупштине морају бити присутни најмање $^1/_{10}$ чланова и зато се умољавају, да свакако изволе доћи на ову скупштину.

Потпредседник управног одбора Српске Кредитне Задруге
Александар Беловитић.

Као улазница за скупштину служиће чланска књижица.

454 1—1

Рачун изравнања на дан 31. децембра 1904. године.

АКТИВА.		круна	п.
Готовина:			
а) у благајници — — — — —	54498·48		
б) на жиро рачуну код Ауст.-Угар. Банке	58051·09		
в) код кр. угар. поштанске штедионице	10825·77		
г) у разним монетама — — — —	195·02	123570	36
Менице — — — — — — — — — —		1298644	21
Артије од вредности — — — — — — — —		14441	40
Оставе:			
а) по меничним кредитима — — —	505940·30		
б) на чувању и руковању — — —	920·—		
в) робе у комисиону — — — —	4620·50	511480	80
Зајмови редовне недељне штедње — — — — —		5077	
Дужници:			
по покривеним текућим рачунима — — — —		140963	04
Намештај и прибор — — — — —	5988·98		
по одбитку 10% одписа — — —	598·89	5390	09
Властита кућа — — — — — — — — —		59573	70
		2159140	60

ПАСИВА.	круна	п.
Главница:		
3000 удела по К 200·— — — — — — — — —	600000	—
Резервни фонд — — — — — — — — — —	18098	91
Редовна недељна штедња — — — — — —	19550	60
Новчани улози — — — — — — — — —	344867	67
Повериоци разни — — — — — — — —	600563	82
Неплаћена дивиденда за 1902. год. — — — —	480	—
Неплаћена дивиденда за 1903. год. — — — —	3272	30
Остављачи остава — — — — — — — —	511480	80
Преносни рачуни — — — — — — — —	27113	27
Чист добитак — — — — — — — — —	33713	23
	2159140	60

Рачун добитка и губитку на дан 31. децембра 1904. године.

ГУБИТАК.	круна	п.
Камата:		
на улоге, употребљене кредите, преносне камате и порез на камате од улога — — — — —	29440	41
Трошкови:		
плате, станарина, порез и пословни трошкови —	15913	10
Отписи:		
10% од намештаја и прибора — — — — —	598	89
Чист добитак — — — — — — — — — —	33713	23
	79665	63

ДОБИТАК.	круна	п.
Камата од меница — — — — — — — — —	69493	63
Провизија — — — — — — — — — —	3409	93
Разни приходи — — — — — — — — —	6762	07
	79665	63

Директор:
Андра Љубинковић с. р.

За књиговодство:
С Каћански с. р.

УПРАВНИ ОДБОР:

Александер Беловитић с. р. подпредседник, Миша Анастасијевић с. р, Спасоје Бабић с. р., Лазар Бачић с. р., Васо Видовић с. р, Перо К. Костић с. р., Васо С. Краљевић с. р, Јово Марковић с. р, Др. Никола Ђурђевић с. р., Перо Стокановић с. р., Л. Пахани с. р. Јоца Лацковић с. р, Радослав Тасовац с. р.

На основу чл. 59. правила Српске Кредитне Задруге прегледали смо предлежећи „Рачун Изравнања" и „Рачун Добитка и Губитка" и нашли смо их у свему тачне и исправне.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Отон Поповић с. р., прочеоник, Александер Богдановић с. р., Душан Цекић с. р., Јоца Мушицки с. р., Др. Александер Николајевић с. р., Станко Трифковић с. р.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.